

EUTHANASIE: DE ERVARING VAN EEN JONGE ARTS

Een euthanasieverzoek is voor veel artsen een van de moeilijkste vragen, maar het hoort bij het vak. Huisarts Pim vond het een bijzondere ervaring. 'Je hebt echt iets voor iemand betekend.'

En ook niet zal ik iemand, daarom gevraagd, een dodelijk medicijn geven en ik zal ook geen advies geven van deze aard.' Zo luidt de klassieke eed van Hippocrates, zo'n 400 jaar voor Christus.¹ Dat is haast niet meer voor te stellen in de huidige Nederlandse maatschappij, waarin euthanasie en hulp bij zelfdoding sinds 2002 onder voorwaarden zijn toegestaan.² De term euthanasie vindt zijn oorsprong in het Oudgrieks (eu (eu) = 'goede' en θάνατος (thánatos) = 'dood'): goede dood, genadedood

of milde dood. Het verwijst naar handelingen die sterven bevorderen zonder veel lijden van een andere persoon. Echter, nog lang niet iedereen is het erover eens dat euthanasie ook daadwerkelijk een goede dood is. Zo heeft de World Medical Association (WMA) in 2019 nog verklaard stellig tegen euthanasie te zijn.³ En hoewel euthanasie in Nederland al achttien jaar is toegestaan, blijft het ook hier een onderwerp waarover de meningen verdeeld zijn. Er is immers niets zo irreversibel als de dood. Dit maakt dat vele tegenstanders vinden dat de dood nooit de

EUTHANASIE BETEKENT 'GOEDE DOOD', MAAR DAAR IS NIET IEDEREEN HET MEE EENS

geen andere oplossingen zijn', zegt ethicus Gert van Dijk hierover.⁵

Emotioneel belastend

Maar zelfs als je als Nederlandse arts geen bezwaren tegen euthanasie hebt, zal de vraag om euthanasie niet een vraag zijn waar je eenduidig ja op antwoordt. Gert van Dijk: 'Een euthanasieverzoek – 'Dokter, wilt u mij doodmaken?' – is voor veel artsen een van de moeilijkste vragen die ze kunnen krijgen.

Het hoort bij het vak, maar het is emotioneel belastend.⁶ Om deze reden gingen wij in gesprek met Pim, een jonge huisarts die recentelijk nog te maken kreeg met een euthanasieaanvraag. We vroegen hem om zijn ervaring met ons te delen.

De aanvraag die Pim kreeg, betrof een patiënt die zich voor de tweede maal presenteerde met een maligniteit. Helaas was er in deze situatie echter geen kans op herstel. Dat het gesprek al vrij snel over euthanasie ging, verbaasde de huisarts niet. De patiënt had immers al eerder benoemd dat hij wilde kunnen genieten van het leven. En als dat niet meer kon, had het leven voor hem geen zin meer. Nauwkeurig werd nagegaan of aan alle voorwaarden van de euthanasiewet was voldaan. Wanneer dit namelijk niet het geval is, ben je als arts strafbaar als je een einde maakt aan iemands leven. Maar wat volgens Pim minstens zo belangrijk is, is dat je er als huisarts helemaal achter staat: 'Het is niet erg om jezelf wat tijd te geven om er goed over na te denken.' En natuurlijk sta je er als arts niet alleen voor. Binnen een intervisiegroep worden verschillende gevallen besproken, zowel met collega-huisartsen als met een verpleegkundig specialist palliatieve zorg die kan ondersteunen in het traject.

De dag

En dan breekt de dag aan waarop de euthanasie gepland staat. Pim vertelt ons hoe zo'n dag er voor een huisarts uit kan zien: 'Je kiest een moment waarop je niet gestoord kunt worden. Vanaf twee uur nam een collega mijn spreekuur over en was hij bereikbaar voor spoedgevallen.' Pim zelf ging toen langs de apotheek en vervolgens naar de patiënt in kwestie. De laatste zaken werden besproken en er werd afgesproken dat Pim om halfvier die middag terug zou zijn. Hij gaf aan dat het belangrijk was dat de familie dan vast afscheid had genomen, zodat iedereen wist waar ze aan toe zouden zijn wanneer hij aankwam. 'Dat was ook wel bijzonder, want toen ik daar kwam, zag je dat iedereen er echt aan toe was. Toen werd er ook niet zo veel meer gezegd. Het was een bijzondere stilte, maar

oplossing is. Volgens hen heb jij als toekomstig arts de plicht om samen met de patiënt te streven naar een goed leven tot het einde, en dus niet naar een goede dood. En hoe weet je als arts zeker dat er echt geen behandeling is die de patiënt nog zou kunnen helpen?⁴ Om deze redenen zijn de voorwaarden voor de uitvoering van euthanasie van essentieel belang. Er moet sprake zijn van 'uitzichtloos en ondraaglijk lijden' en het 'ontbreken van redelijke alternatieven'. 'Dit moet garanderen dat de dood niet alleen gewenst, maar ook echt in iemands belang is en er

REDENEN EUTHANASIE

niet (meer) te genezen kanker	4100
aandoeningen van het zenuwstelsel	408
hart- en vaataandoeningen	251
longaandoeningen	187
combinatie van bovenstaande factoren	847

In 2019 hebben de Regionale Toetsingscommissies Euthanasie (RTE) 6361 meldingen van euthanasie ontvangen; dat is 4,2 procent van het totaal aantal overleden mensen in Nederland in dat jaar. In 91,1 procent van de meldingen van euthanasie was er sprake van een van bovenstaande oorzaken. In 83,2 procent van de gevallen voerde een huisarts het verzoek tot euthanasie uit, gevolgd door medisch specialisten in 5,7 procent van de gevallen.⁷

je zag wel dat ze op een mooie manier afscheid hadden genomen.' Natuurlijk waren er emoties, maar het was voor Pim duidelijk zichtbaar dat iedereen ernaartoe had geleefd. 'Als het allemaal afgelopen is, komt er best veel op je af, maar als de sfeer goed is en je zeker weet dat iedereen het ermee eens is, geeft het wel het gevoel dat je echt iets voor iemand hebt betekend. Je hebt iemand uit zijn lijden gehaald en dat maakt het bijzonder.'

Worstelen

De ervaring van deze huisarts met euthanasie was bijzonder en mooi. Toch kan het lastig zijn voor mensen om te beseffen dat dit alles kan in Nederland. Er zullen altijd een hoop emoties meespelen. Ook voor sommige geneeskundestudenten is het onderwerp niet altijd makkelijk. Pim adviseert om ook als geneeskundestudent over het onderwerp na te denken. Voor studenten die ermee worstelen heeft hij nog een tip: 'Bespreek het altijd als je ermee worstelt, al is het maar om even te sparren of je twijfel te bespreken als je het helemaal niet wilt. Deel het. Deel je gevoelens en ideeën erover. Het staat je vrij om het wel of niet te doen. En besluit je om het niet te doen, dan ben je nog steeds een heel goede dokter.'

web

De bronnen vind je bij dit artikel op artsinspe.nl